

## **Ekonomiutskottet**

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton, lagen om beskattningsförfarande och 30 § i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ**

**Till förvaltningsutskottet**

### **INLEDNING**

#### ***Remiss***

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton, lagen om beskattningsförfarande och 30 § i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ (RP 25/2025 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för utlåtande till förvaltningsutskottet.

#### ***Sakkunniga***

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Milka Tornberg-Nyman, inrikesministeriet
- byråchef Pekka Vasara, Finansinspektionen
- kriminalöverkommissarie Mikko Värri, Centralen för utredning av penningtvätt
- överinspektör Salla Autio, Skatteförvaltningen
- chef för juridiska ärenden Kati Honkajuuri-Kokkonen, Euroclear Finland Ab
- ledande expert Mika Linna, Finanssiala ry
- ledande sakkunnig Ville Kajala, Centralhandelskammaren.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- finansministeriet
- Tullen
- FINE Försäkrings- och finansrådgivningen
- Företagarna i Finland rf.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Bakgrund och mål*

Övervakningssystemet för bank- och betalkonton inrättades 2019 genom lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019), som för egen del genomförde unionens femte penningtvättsdirektiv. Efter det har det gjorts de ändringar i lagstiftningen som förutsätts i unionens direktiv om finansiell information (EU) 2019/1153. Bestämmelserna i direktivet om finansiell information gjorde det lättare för nationella myndigheter att använda bland annat bankkontouppgifter för att förebygga, upptäcka, utreda och lagföra vissa brott.

Ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton är det möjligt att få kontouppgifter som hänför sig till kundrelationen, såsom kontoinnehavarens namn och personbeteckning, kontots IBAN-nummer och det datum då kontot öppnats. Däremot är det enligt den gällande regleringen inte möjligt att få transaktions- och saldouppgifter eller uppgifter som hänför sig till värdepapper ur systemet.

När det för första gången lagstiftades om övervakningssystemet för bank- och betalkonton föreslogs det att också transaktions- och saldouppgifter kunde förmedlas via systemet. Vid riksdagsbehandlingen inskränktes dock det föreslagna informationsinnehållet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton så att transaktions- och saldouppgifter inte togs med i övervakningssystemet. Bakgrunden till detta var grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 48/2018 rd), enligt vilket de föreslagna bestämmelserna, som skulle ha tillåtit att känsliga personuppgifter i kärnan av skyddet för privatlivet behandlas trots sekretessen, borde ha beretts, motiverats och utformats innehållsmässigt särskilt omsorgsfullt med hänsyn till grundlagens krav.

I den nu aktuella propositionen föreslås det att övervakningssystemet för bank- och betalkonton kompletteras med en ny funktion genom vilken de behöriga myndigheterna skulle ha möjlighet att begära transaktions- och saldouppgifter samt uppgifter som hänför sig till värdepapper av kredit- och betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och leverantörer av kryptotillgångstjänster.

Enligt förslaget ska övervakningssystemet för bank- och betalkonton fungera som ett slags tak-system eller tekniskt ramverk som inrymmer det nuvarande systemet för kontouppgifter enligt det femte penningtvättsdirektivet samt ett separat, centraliserat elektroniskt system som förmedlar transaktions- och saldouppgifter samt uppgifter om värdepapper. Följaktligen skulle de behöriga myndigheterna kunna få alla ovannämnda uppgifter via ett och samma tekniska system. Syftet med åtskillnaden av systemen är att säkerställa att behandlingen av känsliga personuppgifter uppfyller kraven i dataskyddslagstiftningen och grundlagen. Förslaget grundar sig på nationella ändringsbehov och hänför sig inte till genomförandet av unionslagstiftningen.

I propositionen föreslås det inga nya befogenheter för myndigheterna, utan endast de myndigheter som med stöd av den gällande regleringen har rätt att få transaktions- och saldouppgifter samt uppgifter som hänför sig till värdepapper skulle ha möjlighet att för skötseln av sina lagstadgade uppgifter begära uppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton. I enlighet med detta ska polisen, skyddspolisen, centralen för utredning av penningtvätt, Gränsbevakningsväsen-

## Utlåtande EkUU 13/2025 rd

det, Tullen, Skatteförvaltningen, Utsökningsverket, Finansinspektionen och Försvarsmakten få rätt att använda det centraliserade elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter. Det elektroniska systemet för transaktions- och saldouppgifter ska inte göra det möjligt att söka uppgifter på stora grupper, utan de förfrågningar som görs via systemet ska alltid vara riktade. De uppgifter som enkäten gäller bör avse enskilda fall som ska avgöras eller behandlas och de ska vara nödvändiga för utredningen av det aktuella fallet.

Genom att centralisera myndigheternas alla förfrågningar som gäller bankkonton till ett och samma system eftersträvas kostnadsbesparingar och målet är att effektivisera myndigheternas verksamhet genom att minska den arbetsbörda som de överlappande informationssystemen orsakar samt lätta på kredit- och betalningsinstitutens administrativa börda i fråga om förfrågningar om kontotransaktioner. Dessutom ska de uppgifter som man får ur systemet alltid vara likadant utformade, vilket enligt propositionen skulle underlätta de behöriga myndigheternas möjligheter att behandla och analysera transaktions- och saldouppgifter.

Förslaget behandlas förutom av ekonomiutskottet och betänkandeutskottet även av grundlagsutskottet. Ekonomiutskottet koncentrerar sig i sitt utlåtande på att bedöma förslaget utifrån sitt eget uppgiftsområde.

### *De viktigaste förslagen med tanke på ekonomiutskottets uppgiftsområde*

Ekonomiutskottet har tidigare yttrat sig om förslagen om övervakningssystemet för bank- och betalkonton i sina betänkanden EkUB 43/2018 rd och EkUB 21/2020 rd samt i sitt utlåtande EkUU 5/2022 rd. Utskottet har ansett att det är viktigt att man vidtar effektiva åtgärder för att ingripa i penningtvätt och finansiering av terrorism samt de olika formerna av grå ekonomi. För det krävs det omfattande myndighetsbefogenheter i lagstiftningen, och därför är det särskilt viktigt att befogenheterna definieras exakt och med beaktande av grundlagsutskottets ställningstaganden. Ekonomiutskottet anser att förslagets mål med tanke på utskottets uppgiftsområde i princip är motiverade och lyfter fram följande frågor:

### *Definitionen av uppgifter om värdepapper samt värdepapperscentraler*

*Definitionen av uppgifter om värdepapper.* Enligt förslaget avses med uppgifter om värdepapper i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton uppgifter som antecknas på värdeandelskonton enligt 2 § i lagen om värdeandelskonton. Då skulle det inte vara möjligt att ur systemet få uppgifter om andra innehav än de värdeandelar som finns i värdeandelssystemet och om deras rättsinnehavare. Det innebär att av deras utländska kunder skulle till exempel fonder, fastighetsfonder och värdepapperskonton som värdepappersföretag förvaltar med stöd av lagen om värdepapperskonton (750/2012) falla utanför tillämpningsområdet för regleringen.

Enligt inrikesministeriets tilläggsutredning av den 5 maj 2025 bereds samtidigt med det nu aktuella förslaget nationell lagstiftning för genomförande av ändringarna i unionens direktiv om finansiell information samt unionens sjätte penningtvättsdirektiv. Även om de ändringar som föreslås i övervakningssystemet för bank- och betalkonton baserar sig på nationella ändringsbehov, har det nationella genomförandet av de ovannämnda EU-bestämmelserna konsekvenser också för bestämmelserna om övervakningssystemet för bank- och betalkonton. För att säkerställa att uni-

## Utlåtande EkUU 13/2025 rd

onslagstiftningen genomförs på behörigt sätt föreslås det i propositionen att definitionen av uppgifter om värdepapper ska stämma överens med definitionen av värdepapperskonto i det sjätte penningtvättsdirektivet.

Ekonomiutskottet anser att definitionen av uppgifter om värdepapper enligt förslaget i sig är motiverad med tanke på säkerställandet av att unionslagstiftningen genomförs på behörigt sätt. Utskottet konstaterar dock att en betydande del av de uppgifter om värdepapper som de behöriga myndigheterna kan få med stöd av den gällande lagstiftningen inte omfattas av det föreslagna datasöksystemet. Då ska förfrågningarna om dessa uppgifter även i fortsättningen göras på något annat sätt än via den föreslagna centraliserade funktionen för förfrågningar om kontotransaktions- och saldouppgifter. Utskottet konstaterar att begränsningen av uppgifter om värdepapper till endast värdeandelsskonton försvagar och minskar den föreslagna regleringens genomslag särskilt i fråga om begäranden om information som gäller uppgifter om värdepapper.

Ekonomiutskottet föreslår att förvaltningsutskottet överväger om det är möjligt att utvidga definitionen av uppgifter om värdepapper enligt förslaget utan att genomförandet av EU-lagstiftningen äventyras så att det utöver uppgifter om värdeandelssystemets värdeandelar och deras rättsinnehavare ur systemet också kunde fås andra uppgifter om värdepapper.

*Värdepapperscentraler.* Ekonomiutskottet hänvisar till ett sakkunnigyttrande och konstaterar att enligt propositionen faller Euroclear Finland Oy, som fungerar som värdepapperscentral och administratör av värdeandelssystemet i Finland, och de sju utländska värdepapperscentraler som tillhandahåller värdepapperscentralstjänster till Finland utanför tillämpningsområdet för den föreslagna regleringen. Utskottet beklagar detta, eftersom Euroclear Finland Oy årligen till de behöriga myndigheterna lämnar ett betydande antal uppgifter som hänför sig till värdepapper som inte heller i fortsättningen kan lämnas via det föreslagna datasöksystemet. Att utesluta utländska värdepapperscentraler från lagens tillämpningsområde möjliggör för sin del inte myndigheternas begäran om information via det föreslagna systemet i situationer där en finsk emittent emitterat ett finansiellt instrument i en annan medlemsstat.

Ekonomiutskottet föreslår att förvaltningsutskottet överväger om värdepapperscentralerna bör läggas till i tillämpningsområdet för den föreslagna regleringen.

### *Företagens förtroendeskydd*

Enligt flera sakkunnigyttranden till utskottet bör förslaget kompletteras med uttryckliga bestämmelser om förtroendeskydd för de företag som svarar på begäranden om information. Bestämmelserna anses behövliga med tanke på företagens rättsskydd, eftersom det företag som svarar på begäranden om information i praktiken utifrån de uppgifter som det fått via systemet inte kan bedöma en myndighets rätt att få information eller om begäran är korrekt, utan måste lita på att myndigheten har gjort en korrekt bedömning av sin rätt att få information. En begäran om information som gjorts utan laglig grund kan för ett företags del leda till påföljder för försummelse av dataskyddslagstiftningen. Företagets ansvar avlägsnas inte heller av det faktum att myndigheten bedömer riktigheten av begäran om information under tjänsteansvar. Enligt sakkunnigyttrandena framhävs behovet av uttryckliga bestämmelser om förtroendeskydd för det företag som svarar på begäran om information av att de rättigheter att få information som föreskrivits för myndigheter-

## Utlåtande EkUU 13/2025 rd

na innan EU:s allmänna dataskyddsförordning (GDPR) trädde i kraft inte har bedömts på ett övergripande sätt med avseende på bestämmelserna om dataskydd.

Ekonomiutskottet konstaterar att de aktörer som lämnar ut uppgifter via övervakningssystemet för bank- och betalkonton är personuppgiftsansvariga för sina system, och enligt artikel 5.2 i EU:s dataskyddsförordning är de skyldiga att visa att behandlingen av personuppgifter uppfyller kraven i dataskyddsförordningen. Ansvar enligt EU:s dataskyddsförordning kan inte slopas genom nationella bestämmelser om förtroendeskydd för de företag som svarar på begäran om information.

I inrikesministeriets tilläggsutredning av den 5 maj 2025 konstateras att även om ansvaret för de företag som lämnar ut uppgifter inte kan slopas genom nationell reglering betonas i förslaget de behöriga myndigheternas ansvar för att begärandena om information är korrekta. I förslaget fastställs stränga och detaljerade krav på dem för att säkerställa att begärandena om information är proportionerliga och nödvändiga och att ändamålet med uppgifterna är känt på förhand. Endast sådan personal vid en behörig myndighet som har bemyndigats att utföra dessa uppgifter kan göra begäranden. Myndigheterna ska också säkerställa att de uppgifter som fåtts används endast för det ändamål för vilket de har lämnats ut. Dessutom förutsätts exakta och täckande logguppgifter.

Ekonomiutskottet anser att det med tanke på rättsskyddet för de företag som lämnar ut uppgifter är viktigt att de behöriga myndigheternas rätt till information har definierats exakt och noggrant avgränsat i de lagar som reglerar respektive myndighets befogenheter. Utskottet konstaterar att man med de medel som står till buds och inom de gränser som EU:s dataskyddsförordning tillåter bör säkerställa att den rättsliga ställningen för de företag som är föremål för myndigheternas begäranden om information har tryggats så väl som möjligt.

### *Avslutningsvis*

Ekonomiutskottet hänvisar till sakkunnigyttrandena och konstaterar att de operativa och ekonomiska fördelar som eftersträvas i propositionen bäst uppnås om de behöriga myndigheterna i sina begäranden om information i stor utsträckning utnyttjar övervakningssystemet för bank- och betalkonton och det nya systemet för transaktions- och saldouppgifter som föreslås i övervakningssystemet. Ur denna synvinkel är det motiverat om man via systemet kunde göra fler förfrågningar om till exempel uppgifter om värdepapper än vad som föreslås.

Det är viktigt att det datasöksystem som baserar sig på den föreslagna regleringen bildar en fungerande, kostnadseffektiv och konsekvent helhet tillsammans med de övriga centrala datasöksystemen. Dessutom är det viktigt att försöka se till att den föreslagna reglering som baserar sig på nationella ändringsbehov inte senare blir problematisk eller medför betydande merkostnader, om den EU-reglering som ligger till grund för systemet utvecklas i framtiden.

## FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottet föreslår,

## Utlåtande EkUU 13/2025 rd

*att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.*

Helsingfors 9.5.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sakari Puisto saf  
vice ordförande Ville Kaunisto saml  
medlem Noora Fagerström saml  
medlem Kaisa Garedeu saf  
medlem Lotta Hamari sd  
medlem Antti Kangas saf  
medlem Timo Mehtälä cent  
medlem Matias Mäkynen sd  
medlem Mikko Ollikainen sv  
medlem Merja Rasinkangas saf  
medlem Oras Tynkkynen gröna  
medlem Heikki Vestman saml  
medlem Juha Viitala sd  
medlem Sinuhe Wallinheimo saml  
medlem Johannes Yrttiaho vänst  
ersättare Pauli Aalto-Setälä saml.

Sekreterare var

utskottsråd Johanna Rihto-Kekkonen.